

1. Úvod

Již poněkoli káté v řadě vydává Český statistický úřad publikaci Život cizinců v ČR, která doplňuje ročenku Cizinci v České republice. V letošním roce je tato publikace v souvislosti s aktuálním děním na Ukrajině zaměřena na cizince – občany Ukrajiny, jimž byl v České republice udělen trvalý nebo dlouhodobý pobyt (zahrnující i status dočasné ochrany), vízum nad 90 dní nebo mezinárodní ochrana (tj. azyl nebo doplňková ochrana). V neposlední řadě si publikace všímá i oblastí života ukrajinských občanů souvisejících s jejich ekonomickou aktivitou v ČR.

Publikace je členěna do čtyř kapitol. První z kapitol podává základní přehled o cizincích legálně pobývajících na území naší republiky podle kategorií pobytu, v členění podle pohlaví, státního občanství, účelů pobytu a regionálního členění. Mezi legálně pobývajícím cizincem jsou podle zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších úprav, zahrnuti jak občané tzv. třetích zemí, tak občané EU, kteří získali v České republice povolení k trvalému pobytu, občané třetích zemí s dlouhodobými vízy, dlouhodobým pobytem nebo dočasnou ochranou, jakož i občané EU a jejich rodinní příslušníci s registrovaným přechodným pobytem. Údaje týkající se legálně pobývajících cizinců u nás jsou získávány z databáze Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen ŘSCP).

Další kapitola je zaměřena na občany Ukrajiny, kteří u nás pobývají na základě přechodného (tj. dlouhodobého pobytu, s vízy nad 90 dní nebo na základě dočasné ochrany) či trvalého pobytu. Kapitola přináší jak současný přehled o počtech těchto cizinců u nás, včetně jejich členění dle věkových kategorií, pohlaví, účelu pobytu nebo územního rozmístění, tak i retrospektivní pohled na vývoj počtu této skupiny cizinců u nás. Součástí zmíněné kapitoly je i téma nabývání českého státního občanství.

Čtvrtá kapitola je věnována tématu mezinárodní ochrany. Hlavní část této kapitoly se týká občanů Ukrajiny - žadatelů o mezinárodní ochranu. Kapitola dále obsahuje i informace o kladně vyřízených žádostech o mezinárodní ochranu, tj. o počtech udělených azylů či doplňkové ochrany těmto cizincům na našem území.

Poslední kapitola přináší informace o cizincích obecně i o ukrajinských občanech působících na našem trhu práce. Týká se jak celkové zaměstnanosti cizinců u nás, tak cizinců a ukrajinských občanů v postavení zaměstnanců a v postavení držitelů živnostenského oprávnění. Kromě aktuálních statistik přináší tato kapitola i retrospektivní pohled.

Od 1. 5. 2004 mají občané EU/EHP a Švýcarska v ČR volný přístup na trh práce. Ostatní cizinci (tj. občané tzv. třetích zemí) mohou vykonávat na území ČR práci za podmínky, že obdrželi povolení k zaměstnání nebo zaměstnaneckou či modrou kartu, případně kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, pokud tento zákon nestanovuje jinak.

Cizinci mohou na území ČR v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, podnikat stejně jako občané ČR, pokud splní náležitosti dané tímto zákonem a souvisejícími předpisy. Živnostenský zákon umožňuje cizinci na území ČR podnikat jako zahraniční fyzická osoba (cizinci však mohou zakládat i právnické osoby nebo zřizovat na území České republiky organizační složky svého podniku v zahraničí).

Pro účely této publikace byl zvolen termín cizinec-držitel živnostenského oprávnění nebo také cizinec s živnostenským oprávněním, případně cizinec-podnikatel. V této kategorii jsou zahrnuti cizinci, kteří získali v České republice živnostenské oprávnění a kterým bylo zároveň uděleno dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt, zahrnující i status dočasné ochrany, nebo trvalý pobyt. Dále jde o rodinné příslušníky rezidentů s dlouhodobým pobytem nebo osoby s uděleným azylem, doplňkovou a občany států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinné příslušníky.

Závěr publikace pak obsahuje celkové shrnutí hlavních trendů.

